

УДК 37.014.6:341.38

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2026-22.2>

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ КРАЇНИ

ВОЛОДАВЧИК ВІКТОРІЯ СЕРГІЇВНА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри публічної служби й управління навчальними закладами
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
volodavchukviktorija@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8471-7548

***Анотація.** Повномасштабна війна в Україні спричинила значні втрати людського капіталу, що проявляється у вимушеній міграції населення, руйнуванні освітньої інфраструктури та порушенні безперервності освітнього процесу. У цих умовах особливої актуальності набуває питання підвищення якості освіти як стратегічного чинника збереження та відновлення людського потенціалу держави.*

Метою статті є дослідження ролі підвищення якості освіти як ключового чинника відновлення та збереження людського капіталу України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови країни.

У дослідженні використано методи аналізу та узагальнення наукових джерел, порівняльного аналізу міжнародних і національних підходів до визначення якості освіти, а також аналіз сучасних досліджень у сфері освітньої політики та людського капіталу. Джерельну базу становлять праці українських і зарубіжних науковців, аналітичні матеріали міжнародних організацій та нормативно-правові документи у сфері освіти.

Встановлено, що якість освіти є інтегральною характеристикою освітньої системи, яка охоплює результати навчання, організацію освітнього процесу, ресурсне забезпечення та відповідність освіти потребам суспільства. Обґрунтовано, що підвищення якості освіти сприяє формуванню компетентностей, необхідних для економічного розвитку, інноваційної діяльності та соціальної інтеграції. Визначено основні виклики для освітньої системи України в умовах війни, зокрема руйнування освітньої інфраструктури, міграційні процеси та нерівний доступ до освітніх ресурсів.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні підвищення якості освіти як системного чинника збереження та відновлення людського капіталу України в умовах воєнного стану та післявоєнної реконструкції держави.

Підвищення якості освіти є важливим елементом стратегії відновлення людського капіталу та соціально-економічного розвитку країни. Пріоритетними напрямками є цифровізація освіти, модернізація освітньої інфраструктури, розвиток компетентнісного підходу, підтримка педагогічних кадрів та розширення міжнародної співпраці.

***Ключові слова:** якість освіти, людський капітал, освітня політика, післявоєнне відновлення, цифровізація освіти, воєнний стан.*

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні спричинила значні втрати людського капіталу, що проявляється у вимушеній міграції населення, зменшенні кількості фахівців, руйнуванні освітньої інфраструктури та порушенні освітнього процесу. Освіта традиційно розглядається як ключовий інструмент формування людського капіталу, що забезпечує економічне зростання, інноваційний розвиток та соціальну стабільність суспільства. У сучасних умовах роль освіти набуває особливого значення, оскільки саме

вона забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів, необхідних для відновлення економіки та модернізації держави.

Війна призвела до значних освітніх втрат: порушення навчального процесу, руйнування освітньої інфраструктури та зниження якості освітніх послуг. За оцінками міжнародних організацій, значна частина українських дітей і молоді стикається з обмеженим доступом до освіти, що може негативно вплинути на формування людського капіталу у довгостроковій перспективі. У таких умовах особливої акту-

альності набуває питання підвищення якості освіти як стратегічного чинника збереження та розвитку людського потенціалу країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика формування та збереження людського капіталу в умовах воєнних конфліктів і післявоєнного відновлення держави останніми роками стала предметом активних наукових досліджень у галузі економіки освіти, державного управління та соціальної політики. Особливу увагу дослідники приділяють ролі освітньої системи як ключового механізму відтворення людського капіталу та забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку.

У сучасних дослідженнях українських науковців підкреслюється, що людський капітал є одним із базових ресурсів післявоєнної реконструкції держави. Так, у праці В. Лугової та Б. Макова обґрунтовується необхідність формування системи заходів щодо ефективного використання людського капіталу як основного чинника економічного зростання в процесі відбудови країни [5]. Автори зазначають, що відновлення людського потенціалу має здійснюватися через розвиток системи освіти, підвищення професійної кваліфікації населення та створення умов для інноваційної діяльності.

Проблему відновлення людського капіталу в контексті державної політики розглядають В. Круглов та Д. Терещенко, які наголошують на необхідності комплексного підходу до його відтворення. Дослідники підкреслюють, що ключовими напрямками державної політики мають стати забезпечення доступу до якісної освіти, розвиток системи професійної підготовки та перепідготовки кадрів, а також підтримка наукових досліджень і інноваційної діяльності [4].

Важливим аспектом цієї проблематики є дослідження ролі освіти у формуванні людського капіталу. У роботі Т. Поснової, Г. Белінської та В. Зятковського доведено, що освітній компонент є визначальним чинником розвитку людського потенціалу, оскільки саме система освіти забезпечує формування знань, компетентностей і професійних навичок, необхідних для економічного розвитку

держави [7]. Автори зазначають, що внаслідок військової агресії значно погіршилися показники розвитку людського капіталу України, що вимагає посилення ролі освітньої політики у його відновленні.

У низці досліджень акцентується увага на впливі війни на функціонування освітньої системи та її інституційний потенціал. У роботі Т. Іванової аналізуються виклики функціонування освіти і науки в умовах війни, зокрема руйнування освітньої інфраструктури, вимушена міграція студентів і викладачів, а також перехід освітніх закладів до дистанційних форм навчання [3]. Дослідниця підкреслює, що збереження інтелектуального потенціалу суспільства є одним із ключових завдань державної політики у сфері освіти.

У дослідженні інших науковців проаналізовано рейтингові показники та виклики, з якими стикаються тимчасово переміщені університети в Україні, зосереджена увага на ролі університетів у виконанні їхньої третьої місії, яка має вирішальне значення для сприяння розвитку людського капіталу регіонів [16].

Важливий внесок у дослідження ролі освіти у післявоєнному розвитку України зроблено у роботі О. Пальчук, де освіта розглядається як один із головних чинників формування людського капіталу та економічної конкурентоспроможності держави [6]. Авторка звертає увагу на необхідність модернізації освітньої системи, впровадження інноваційних освітніх технологій та підвищення ефективності використання освітніх ресурсів.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із роллю закладів вищої освіти у процесах відновлення людського капіталу. Так, П. Пузирьова підкреслює, що університети виступають важливими центрами формування інтелектуального потенціалу суспільства, забезпечуючи підготовку висококваліфікованих фахівців та розвиток наукових досліджень [15]. У контексті післявоєнної відбудови особливого значення набуває стратегічний розвиток університетів, модернізація освітньої інфраструктури та розширення міжнародної академічної співпраці.

У сучасних дослідженнях також розглядається вплив міграційних процесів на людський

капітал України. Так, О. Бутник зазначає, що масова внутрішня та зовнішня міграція населення, спричинена війною, створює значні виклики для відтворення людського потенціалу, зокрема у сфері освіти та ринку праці [9]. Водночас авторка наголошує, що українська діаспора та міжнародна академічна мобільність можуть стати важливим ресурсом для інноваційного розвитку та відбудови країни.

Науковці підкреслюють стратегічні напрями використання людського капіталу у післявоєнний період. Б. Гіщак обґрунтовує необхідність розвитку цифровізації, системи професійної перепідготовки та формування нових компетентностей, що відповідають потребам сучасної економіки [2]. Такі підходи дозволяють підвищити ефективність використання людського потенціалу та забезпечити економічне зростання. Значну увагу дослідники приділяють освітньому компоненту людського капіталу. У дослідженні, опублікованому у журналі *Ukrainian Society*, наголошується, що ще до початку повномасштабної війни освітня система України не забезпечувала достатнього рівня конкурентоспроможності у міжнародних освітніх рейтингах, що свідчить про необхідність її модернізації [1]. В умовах війни ці проблеми лише загострилися, що підсилює актуальність реформування освітньої системи.

Отже, аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що проблема відновлення та збереження людського капіталу в Україні тісно пов'язана з підвищенням якості освіти, розвитком системи професійної підготовки та модернізацією освітньої інфраструктури. Водночас більшість досліджень зосереджується на економічних аспектах людського капіталу або окремих напрямках освітньої політики. Натомість недостатньо дослідженим залишається питання комплексного аналізу ролі підвищення якості освіти як системного чинника збереження та відновлення людського капіталу в умовах воєнного стану та післявоєнної реконструкції України.

Метою статті є дослідження ролі підвищення якості освіти як ключового чинника відновлення та збереження людського капіталу України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови держави.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогічній та освітній політиці поняття якості освіти розглядається як комплексна характеристика освітньої системи, що охоплює результати навчання, організацію освітнього процесу, ресурсне забезпечення та відповідність освіти потребам суспільства.

Одне з найбільш цитованих визначень запропоноване в аналітичних матеріалах UNESCO. У документах організації підкреслюється, що якість освіти – це сукупність характеристик освітньої системи, яка забезпечує розвиток знань, навичок, компетентностей і цінностей, необхідних для особистісного розвитку та активної участі людини у суспільному житті [11]. При цьому якість освіти оцінюється не лише за академічними результатами, а й за рівнем інклюзивності, доступності та ефективності освітнього середовища. Подібний підхід представлений у дослідженнях *Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)*. У рамках міжнародних освітніх досліджень організація визначає якість освіти як здатність освітньої системи забезпечувати високий рівень навчальних результатів, формування ключових компетентностей та підготовку здобувачів освіти до соціального й економічного життя [10]. OECD наголошує, що показниками якості виступають не лише академічні досягнення учнів, а й рівень рівності доступу до освіти та ефективність освітнього управління.

У стратегічних документах *European Commission* якість освіти трактується як інтегральна характеристика освітніх систем, що включає результативність навчання, інклюзивність, цифрову готовність і здатність освіти сприяти сталому розвитку суспільства. У рамках формування Європейського освітнього простору (*European Education Area*) якість освіти розглядається також як інструмент підвищення конкурентоспроможності економіки та розвитку людського капіталу [12].

В українському законодавстві поняття якості освіти визначено у Законі України «Про освіту». Відповідно до статті 1 цього закону, якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам законодавства, освітніх стандартів та потребам особи, суспільства

і держави [8]. Таким чином, законодавче визначення поєднує результативний, нормативний і соціально орієнтований підходи до розуміння якості.

Сучасні педагогічні дослідження також розглядають якість освіти через призму компетентнісного підходу. Зокрема, у наукових працях Дж. Хетті підкреслюється, що якість освіти визначається ефективністю навчання, педагогічними практиками та впливом освітнього середовища на результати учнів [14]. Автор наголошує, що ключовим фактором якості виступає професійна діяльність учителя та застосування ефективних педагогічних стратегій.

Якість освіти є інтегральним показником функціонування освітньої системи, який відображає рівень підготовки здобувачів освіти, ефективність управління освітою та відповідність освітніх результатів вимогам сучасного суспільства. Отже, аналіз міжнародних і національних джерел дозволяє виокремити кілька ключових підходів до визначення якості освіти:

- результативний (орієнтація на навчальні досягнення);
- компетентнісний (формування ключових компетентностей);
- соціально орієнтований (відповідність потребам суспільства);
- системний (взаємозв'язок ресурсів, процесів і результатів освіти).

Сучасні концепції розвитку освіти поєднують зазначені підходи та розглядають якість освіти як комплексну характеристику освітньої системи, що забезпечує розвиток людського капіталу, соціальну інтеграцію та сталий розвиток суспільства.

Підвищення якості освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України набуває стратегічного значення, оскільки саме освітня система формує людський капітал, який є одним із ключових ресурсів соціально-економічного розвитку держави. У сучасних наукових дослідженнях людський капітал розглядається як сукупність знань, навичок, компетентностей і здоров'я населення, що забезпечують продуктивність праці та конкурентоспроможність економіки [7]. Відтак якість освіти безпосередньо впливає

на здатність держави відновлювати економіку, розвивати інноваційний сектор та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Повномасштабна війна суттєво вплинула на систему освіти України. За даними вітчизняних і міжнародних досліджень, військові дії призвели до значних втрат освітньої інфраструктури, порушення безперервності навчального процесу та масштабного переміщення учнів, студентів і викладачів [3; 9; 16]. Зокрема, за оцінками міжнародних організацій, понад 10 % освітніх закладів України були пошкоджені або зруйновані, що значно ускладнило доступ до навчання для значної частини дітей і молоді [13]. Такі умови створюють ризики зниження освітніх результатів, втрати навчальних компетентностей і посилення соціальної нерівності.

У науковій літературі наголошується, що освіта є ключовим чинником формування та відтворення людського капіталу. Дослідження українських науковців свідчать, що саме освітній компонент визначає здатність суспільства до інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності економіки. Разом із тим до початку повномасштабної війни Україна вже мала низку проблем у сфері якості освіти, що проявлялися у невисоких позиціях у міжнародних рейтингах освітніх систем, обмеженій інноваційній активності та недостатньому рівні комерціалізації наукових результатів [1]. Війна лише посилила ці виклики, актуалізувавши потребу у модернізації освітньої системи та формуванні нових підходів до підготовки фахівців.

В умовах воєнного стану система освіти була змушена швидко адаптуватися до нових умов функціонування. Одним із ключових напрямів стало активне впровадження дистанційних та змішаних форм навчання. Використання цифрових технологій дозволило частково компенсувати обмеження, пов'язані з безпековими ризиками та переміщенням учасників освітнього процесу. Водночас така трансформація виявила проблеми цифрової нерівності, зокрема недостатній доступ до інтернету та технічних ресурсів у сільських районах і прифронтових територіях.

Науковці також підкреслюють, що відновлення людського капіталу у повоєнний період потребує комплексної державної політики, спрямованої на забезпечення доступу до якісної освіти, розвиток системи професійної підготовки та перепідготовки кадрів, а також інтеграцію освіти, науки та інноваційної діяльності [4]. Особливої уваги потребує формування нових компетентностей, пов'язаних із цифровою економікою, управлінням інноваціями, підприємництвом та міждисциплінарними знаннями.

Важливим аспектом підвищення якості освіти є модернізація змісту навчальних програм і методів викладання. Сучасні освітні системи орієнтуються на компетентнісний підхід, який передбачає розвиток критичного мислення, креативності, комунікативних навичок та здатності до безперервного навчання. Такі компетентності є необхідними для формування інноваційного людського капіталу, здатного забезпечити економічне зростання у післявоєнний період.

Не менш важливою є роль системи вищої освіти у формуванні людського капіталу. Університети виступають центрами генерації знань, підготовки висококваліфікованих фахівців та розвитку наукових досліджень. У контексті післявоєнної відбудови вони можуть стати ключовими інституціями, що забезпечують підготовку кадрів для модернізації економіки, розвитку інновацій та технологічної трансформації суспільства. Саме тому державна політика має бути спрямована на підтримку університетів, розвиток наукових досліджень і розширення міжнародної академічної співпраці.

Водночас війна спричинила значні міграційні процеси, які впливають на структуру людського капіталу. Значна частина студентів і науковців була змушена виїхати за кордон, що створює ризики «відтоку мізків». Дослідники підкреслюють, що ефективна політика відновлення має передбачати створення умов для повернення висококваліфікованих фахівців та їхньої інтеграції у національну економіку [5].

З огляду на це підвищення якості освіти повинно розглядатися як один із ключових елементів стратегії післявоєнної відбудови

України. Освітня система має забезпечувати підготовку фахівців, здатних працювати в умовах цифрової економіки, впроваджувати інновації та сприяти сталому розвитку держави. Реалізація цих завдань потребує модернізації освітньої інфраструктури, розвитку сучасних освітніх технологій, підвищення професійної компетентності педагогічних працівників та розширення міжнародного співробітництва у сфері освіти. Підвищення якості освіти виступає важливим чинником відновлення та збереження людського капіталу в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови країни. Саме через розвиток освітньої системи створюються передумови для економічного зростання, соціальної стабільності та інтеграції України у глобальний науково-освітній простір.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можна зазначити, що підвищення якості освіти виступає одним із ключових чинників збереження та відновлення людського капіталу в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови країни. Якість освіти визначається не лише рівнем навчальних результатів здобувачів освіти, але й ефективністю організації освітнього процесу, професійною підготовкою педагогічних кадрів, доступністю освітніх ресурсів та відповідністю освітніх програм сучасним суспільним потребам. Воєнні дії створили значні виклики для функціонування освітньої системи, однак водночас вони актуалізували необхідність її модернізації та впровадження нових освітніх підходів. У цьому контексті особливого значення набувають цифровізація освіти, розвиток системи навчання протягом життя, інтеграція освіти і науки, підтримка інноваційних педагогічних практик та розширення міжнародної співпраці.

У контексті післявоєнної відбудови України особливої актуальності набуває інтеграція європейських освітніх стандартів, розвиток інклюзивності та формування компетентностей, необхідних для соціально-економічного відновлення держави. Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з вивченням механізмів підвищення якості освіти на різних рівнях освітньої системи, а також із

розробленням ефективних моделей управління освітою, спрямованих на розвиток людського капіталу та забезпечення сталого розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Близнюк В.В., Гук Л.П., Левін Р.Я. Освітня складова людського капіталу України з погляду перспектив повоєнного відтворення. *Український соціум*. 2025. № 1 (92). С. 86–109. <https://doi.org/10.15407/socium2025.01.086>
2. Гіщак Б. К. Напрямки розширення потенціалу використання людського капіталу у повоєнній відбудові економіки України. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2024. № 53(2). С. 153–160. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53\(2\).153-160](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53(2).153-160)
3. Іванова Т. Наука й освіта в умовах війни: сучасний стан та перспективи інноваційного розвитку. *Шляхи підвищення ефективності будівництва*. 2025. Вип. 55(2). С. 277–288. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.55\(2\).277-288](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.55(2).277-288)
4. Круглов В. В., Терещенко Д. А. Державна політика відновлення людського капіталу України в післявоєнний період. *Освітня аналітика України*. 2023. № 2 (23). С. 21–33. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-2-21-33>
5. Лугова В. М., Маков Б. П. Використання людського капіталу у післявоєнній відбудові України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-7>
6. Пальчук О. І. Освіта як один з найважливіших факторів післявоєнного розвитку України: проблеми та виклики. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Vol. 3, No. 6. С. 1–22. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240306.01>
7. Поснова Т. В., Белінська Г. В., Зятковський В. І. Освітня складова відновлення та розвитку людського капіталу в Україні. *Освітня аналітика України*. 2024. № 2 (28). С. 97–110. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-2-97-110>
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Butnyk O. Socio-economic potential of human capital in the context of migration processes in Ukraine. Збірник тез Міжнародної конференції «Driving Economic Recovery: Scaling Digital Education Experiences in Higher Education Institutions». 2024. С. 16–18. <https://incubating.freedom.kpi.ua/article/view/335998/324788> (дата звернення 15.02.2026)
10. Education at a Glance 2023: OECD Indicators. *OECD*. Paris: OECD Publishing. 2023. 476 p. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
11. Education for All Global Monitoring Report: The Quality Imperative: Monitoring Report. Paris: UNESCO, 2005. 428 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000137333> (дата звернення 15.02.2026)
12. European Education Area – Quality education and training for all. *European Commission*. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality> (дата звернення 15.02.2026)
13. Gorodnichenko Y., Kudlyak M., Şahin Ayşegül The effect of the war on human capital in Ukraine and the path for rebuilding. *IZA Policy Paper*. 2022. № 185. P. 19. <https://www.econstor.eu/handle/10419/273694> (дата звернення 15.02.2026)
14. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge, 2009. 91 p. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>
15. Puzyrova P. Strategic development of higher education institutions in the post-war reconstruction of Ukraine. *Journal of Strategic Economic Research*. 2024. (4). P. 8–18. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.4.1> (дата звернення 15.02.2026)
16. Sych T., Panchenko L., Saienko O., Ptakhina O., Ivanov Y. The impact of the forced displacement of universities as a result of the occupation of certain territories of Ukraine to the effectiveness of their activities: the analysis based on the data from the “Top 200 Ukraine” universities ranking. *Problems and Perspectives in Management*. 2025. Vol. 23, № 2 (spec. issue), pp. 176–197. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23\(2-si\).2025.12](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23(2-si).2025.12)

IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION AS A FACTOR IN THE RESTORATION AND PRESERVATION OF HUMAN CAPITAL UNDER MARTIAL LAW AND POST-WAR RECONSTRUCTION OF THE COUNTRY

VOLODAVCHYK VIKTORIIA SERHIIVNA

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Public Service and Educational Institutions Management
State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University»

Abstract. Introduction. *The full-scale war in Ukraine has caused significant losses of human capital manifested in forced migration, destruction of educational infrastructure, interruption of the educational process, and a reduction in the availability of educational services. Under such conditions, education becomes a key mechanism for preserving and restoring human potential. Improving the quality of education is therefore increasingly recognized as a strategic factor for maintaining the intellectual potential of society and ensuring the country's long-term socio-economic recovery.*

Purpose. *The aim of the article is to investigate the role of improving the quality of education as a key factor in the preservation and recovery of human capital in Ukraine under martial law and during the post-war reconstruction period.*

Methods. *The study is based on a systematic analysis of scientific publications, analytical reports of international organizations, and legislative documents regulating educational policy. The research employs methods of theoretical generalization, comparative analysis, and synthesis of contemporary studies devoted to human capital development and the functioning of education systems under crisis conditions.*

Results. *The study demonstrates that the quality of education should be considered as a multidimensional characteristic of the educational system, encompassing learning outcomes, organization of the educational process, resource provision, accessibility, and relevance to the needs of society and the economy. It is established that war has significantly affected the functioning of Ukraine's educational system, leading to disruptions in learning continuity, damage to educational infrastructure, and large-scale migration of students and academic staff. At the same time, the crisis has accelerated the introduction of digital and blended learning formats, which have partially compensated for the limitations caused by security risks and displacement. The research shows that strengthening the quality of education contributes to the development of competencies necessary for innovation, economic modernization, and sustainable development, thereby playing a crucial role in rebuilding the country's human capital.*

Originality. *The scientific novelty of the study lies in substantiating the systemic relationship between the quality of education and the processes of preservation and recovery of human capital in wartime and post-war conditions. The research conceptualizes the improvement of educational quality not only as a pedagogical task but also as an important component of national recovery policy aimed at strengthening the intellectual and innovative capacity of society.*

Conclusions. *It is concluded that improving the quality of education should become one of the priorities of Ukraine's recovery strategy. This requires modernization of educational infrastructure, expansion of digital learning opportunities, strengthening of teacher professional development, and integration of Ukrainian education into the European educational space. The implementation of these measures will contribute to preserving the country's intellectual potential, strengthening human capital, and ensuring sustainable socio-economic development in the post-war period.*

Key words: *quality of education, human capital, educational policy, post-war reconstruction, digital learning, higher education.*

REFERENCES

1. Blyzniuk, V. V., & Huk, L. P. (2025). Osvitnia skladova liudskoho kapitalu ukrainy z pohliadu perspektyv povoiennoho vidtvorennia [Educational component of Ukraine's human capital from the perspective of post-war reconstruction]. *Ukrainskyi socium*, 1(92), 86–109 <https://doi.org/10.15407/socium2025.01.086>
2. Hishchak, B. K. (2024). Napriamky rozshyrennia potentsialu vykorystannia liudskoho kapitalu u povoiennii vidbudovi ekonomiky Ukrainy [Directions for Expanding the Potential of Human Capital Utilization in the Post-War Reconstruction of Ukraine's Economy]. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, №53(2), 153–160. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53\(2\).153-160](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2024.53(2).153-160)

3. Ivanova, T. (2025). Nauka y osvita v umovakh viiny: suchasnyi stanta perspektyvy innovatsiinoho rozvytku [Science and education in times of war: current state and prospects for innovative development]. *Ways to Improve Construction Efficiency*, 2(55), 277–288. [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.55\(2\).277-288](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2025.55(2).277-288)
4. Kruhlov, V., & Tereshchenko, D. (2023). Derzhavna polityka vidnovlennia liudskoho kapitalu ukrainy v pisliavoienni period [State policy for the human capital recovery in Ukraine in the post-war period]. *Education Management*, 2 (23), 21–33. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-2-21-33>
5. Luhova, V., & Makov, B. (2024). Vykorystannia liudskoho kapitalu u pisliavoiennii vidbudovi Ukrainy [Human capital use in the post-war reconstruction of Ukraine]. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, Vol. 9, № 4, 46–50. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-7>
6. Palchuk, O. (2024). Osvita yak odyn z naivazhlyvishykh faktoriv pisliavoiennoho rozvytku Ukrainy: problemy ta vyklyky [Education as one of the most important factors of the post-war development of Ukraine: problems and challenges]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 3(6), 1–22. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240306.01>
7. Posnova, T., Belinska, H., & Zyatkovskiy, V. (2024). Osvitnia skladova vidnovlennia ta rozvytku liudskoho kapitalu v Ukraini [Educational component of human capital restoration and development in Ukraine]. *Human Capital Development*, 2 (28), 97–110. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-2-97-110>
8. Pro osvitu (2017): Zakon Ukrainy vid [On Education: Law of Ukraine] 05.09.2017 №2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Butnyk, O. (2024). Socio-economic potential of human capital in the context of migration processes in Ukraine. Collection of Abstracts of the International Conference «Driving Economic Recovery: Scaling Digital Education Experiences in Higher Education Institutions». p. 16–18. <https://incubating.freedom.kpi.ua/article/view/335998/324788>
10. Education at a Glance 2023: OECD Indicators (2023). OECD. Paris: OECD Publishing. 476 p. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
11. Education for All Global Monitoring Report: The Quality Imperative: Monitoring Report. (2005). Paris: UNESCO, 428 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000137333>
12. European Education Area – Quality education and training for all. European Commission. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality>
13. Gorodnichenko, Y., Kudlyak, M., Şahin, Ayşegül (2022). The effect of the war on human capital in Ukraine and the path for rebuilding. *IZA Policy Paper*. № 185. 19 p. <https://www.econstor.eu/handle/10419/273694>
14. Hattie J. (2009). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge, 91 p. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>
15. Puzyrova, P. (2024). Strategic development of higher education institutions in the post-war reconstruction of Ukraine. *Journal of Strategic Economic Research*, (4), 8–18. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.4.1>
16. Sych, T., Panchenko, L., Saienko, O., Ptakhina, O., & Ivanov, Y. (2025). The impact of the forced displacement of universities as a result of the occupation of certain territories of Ukraine to the effectiveness of their activities: the analysis based on the data from the “Top 200 Ukraine” universities ranking. *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 23. (2) (spec. issue), pp. 176–197. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23\(2-si\).2025.12](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23(2-si).2025.12)

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 16.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026